هفتمین همایش ملی انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران
فلسفه تعلیم و تربیت و قلمرو علوم اجتماعی و انسانی
دانشگاه شیراز
۳۰ و ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵

بایسته‌های تربیتی ادبیات کودک با نظر به مفهوم دوران کودکی در رویکرد اسلامی عمل

سعید آزادمنش[۱]، نرگس سجادیه[۲]

چکیده

ماهیت و قلمرو ادبیات کودک به سبب اینکه با کودک و برای کودک است، وابسته به تعریفی است که از مفهوم دوران کودکی مفروض پنداشته است. ازاین‌رو، رویکرد اسلامی عمل با بیان ویژگی‌های مفهوم دوران کودکی می‌تواند در جهت‌دهی به قلمرو و کارکردهای ادبیات کودک مؤثر واقع شود که این پژوهش درصدد محقق کردن این هدف بوده است. در راستای نیل به هدف پژوهش از دو روش تحلیل مفهومی و روش استنتاجی استفاده شده است. نخست با استفاده از روش تحلیل مفهومی برخی کارکردهای ادبیات کودک ازجمله «به‌کارگیری تخیل کودک برای درک امور انتزاعی»، «تحریک رشد شناختی» و «فهم و انتقال میراث فرهنگی خودشان و سایر ملل»، برشمرده شده‌اند. سپس با استفاده از روش استنتاجی اهداف تربیتی ادبیات کودک با در نظر گرفتن اهداف تربیتی دوران کودکی و کارکردهای ادبیات کودک استخراج شده‌اند که ازجمله آن‌ها عبارت‌اند از؛ «افزایش قابلیت خیال‌ورزی درباره مسائل و امور»، «آشنایی با امور زشت و زیبا» و «کسب دانش جدید نسبت به پدیده‌های طبیعی و انسانی». درنهایت با کنار هم گذاشتن اهداف تربیتی ادبیات کودک و ویژگی‌های دوران کودکی بایسته‌های تربیتی ادبیات کودک ازجمله «ادبیات کودک باید تقویت‌کننده سرشت الهی و میل فطری کودک باشد»، «ادبیات کودک باید تقویت‌کننده هویت اجتماعی کودک باشد» و «ادبیات کودک باید ارتباط کودک با واقعیت را از طریق سازه‌های ذهنی وی تقویت کند»، ارائه شده‌اند. فراهم شدن اهداف و بایسته‌های تربیتی ادبیات کودک از منظر رویکرد اسلامی عمل، این فرصت را برای ادیبان و نویسندگان حوزه‌ی ادبیات کودک فراهم آورده است که با نظر به مفهومی بومی و سازوار از دوران کودکی به تولید محتوا پردازند.

واژگان کلیدی: ادبیات کودک، عاملیت، اهداف و اصول تربیتی، تخیل، زیبایی‌شناسی، تحلیل مفهومی.

۱. دانشگاه تهران، گروه فلسفه تعلیم و تربیت، تهران، ایران. Azadmanesh263@yahoo.com
۲. دانشگاه تهران، گروه فلسفه تعلیم و تربیت، تهران، ایران. N.sajadieh@gmail.com